

Natuur.oriolus

België-Belgique
P.B.
Antwerpen X
3/1485

VLAAMS DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT VOOR ORNITHOLOGIE | ERK. P706369 | JULI-AUGUSTUS-SEPTEMBER 2014 | JG 80 | NR 3
NATUURPUNT | COXIESTRAAT 11 | B-2800 MECHELEN

natuurpunt
Studie

Wespendieventrek
augustus-september 2013

83

Zeldzame vogels in België
in 2012

91

Inleiding op determinatie
zangvogels

104

Zeldzame vogels in België in 2012

Veertigste rapport van het Belgisch Avifaunistisch Homologatiecomité

Wouter Faveyts, Marnix Vandegehuchte en de leden van het BAHC

Kumliens Meeuw *Larus glaucooides kumlieni*. 27 januari 2012. Zeebrugge (W). Het tweede geval voor België, niet toevallig tijdens een recordwinter voor dit taxon in Noordwest-Europa. (Foto Filip De Ruwe)

Inleiding

Dit rapport, dat werd opgesteld door het Belgisch Avifaunistisch Homologatiecomité (BAHC) en de Commission d'Homologation (CH), behandelt gevallen van de aan homologatie onderworpen vogeltaxa die in 2012 werden waargenomen op Belgisch grondgebied. Het BAHC beoordeelde de Nederlandstalige gevallen, de CH de Franstalige. Enkele recent behandelde oudere gevallen zijn eveneens opgenomen.

De werking van het BAHC en de opname van gevallen in een jaar-rapport is in grote mate afhankelijk van de snelheid waarmee waarnemers hun waarnemingen indienen voor beoordeling. Het BAHC spoort actief aan tot het indienen van gevallen voor homologatie. Dat gebeurt onder meer door waarnemers van zeldzame soorten rechtstreeks te contacteren met de vraag om hun geval in te dienen. Die aanpak lijkt vruchten af te werpen. Niettegenstaande moeten we vaststellen dat nog steeds een aanzienlijk percentage van de gevallen nooit wordt ingediend bij het BAHC. Dat is erg jammer, want het

is belangrijk dat er een zo volledig mogelijk overzicht bestaat van het aantal gevallen van zeldzame soorten. De Belgische avifauna is voortdurend in beweging: de status van heel wat soorten is de voorbije decennia sterk veranderd en dat zal in de toekomst niet anders zijn. Voor het opvolgen van de status van zeldzame soorten is de werking van het BAHC onmisbaar.

Recente beslissingen en ontwikkelingen

Sinds het vorige rapport zijn er de volgende beslissingen en ontwikkelingen:

Fusie van BAHC en CH

Na vele jaren apart te hebben gewerkt hebben de beide regionale zeldzaamhedencommissies, het BAHC voor Nederlandstalig België en de CH voor Franstalig België, recent beslist om de krachten te gaan bundelen. Het bestaan van twee aparte commissies voor een

klein land is eigenlijk wel wat vreemd, dus de fusie is een logische stap. De naam van de nieuwe Belgische zeldzaamhedencommissie is het 'Belgian Rare Bird Committee' (BRBC). Gevallen van zeldzame vogels vanaf 1 januari 2014 zullen worden behandeld door de nieuwe commissie. Gevallen van voor die datum zullen nog door het BAHC worden onderzocht. De nieuwe commissie zal tien leden tellen: vijf uit Nederlandstalig België en vijf uit Franstalig België. Drie BAHC-leden zullen de overstap niet maken: Johan Buckens, Joost Mertens en Geert Spanoghe. Een bijzonder woord van dank en appreciatie voor hun inzet voor het BAHC de voorbije jaren! Hoe de rapporten van de nieuwe commissie er zullen uitzien moet nog op punt gesteld worden, maar het is de bedoeling dat er nog steeds in *Natuur.oriolus* gerapporteerd zal worden.

Herziening beoordelingscriteria Baltische Mantelmeeuw

In het vorige BAHC-rapport (Faveyts *et al.* 2013) werd vermeld dat gevallen van Baltische Mantelmeeuw *Larus fuscus fuscus* alleen aanvaardbaar waren als het gaat om in de broedgebieden geringde exemplaren en dat niet overhaast zou worden beslist over de aanvaardbaarheid van de herkenning in het veld van tweede kalenderjaar exemplaren aan de hand van het ruipatroon. Het BAHC werd op die stelling aangesproken door Peter Adriaens. De discussie die daarop volgde heeft als resultaat gehad dat het BAHC zijn mening heeft herzien over deze materie. Veldwaarnemingen van Baltische Mantelmeeuwen in hun tweede kalenderjaar worden dus als aanvaardbaar beschouwd, ook als de vogels ongeringd zijn. De twee waarnemingen die niet werden aanvaard in het vorige jaarrapport worden dus aanvaard; ze zijn opgenomen in de systematische lijst van gevallen. Dit toont aan dat het BAHC zijn ongelijk ruiterlijk kan toegeven wanneer in een discussie overtuigende, objectieve argumenten worden aangedragen.

Het opstellen en indienen van verslagen

Hoewel veel waarnemers positief reageerden op onze gerichte vragen om gevallen te documenteren en in te dienen, werd toch een deel van de in 2012 waargenomen zeldzame soorten (nog) niet ingediend. In sommige gevallen is dit omdat de waarnemer onvoldoende vertrouwd is met de vogeltopografie of de terminologie die gebruikt wordt in beschrijvingen en daardoor opziet tegen het opstellen van een verslag. Het BAHC is steeds bereid om in dat geval te helpen. Waarnemers kunnen een kladversie van hun verslag naar Miguel Demeulemeester (*wheatear32@hotmail.com*) mailen. Deze voorziet de tekst van de nodige commentaar waarna de waarnemer een aangepaste versie kan indienen.

Het is mogelijk om een verslag in te dienen louter op basis van foto's en/of veldschetsen. Een speciaal formulier is hiervoor voorzien op onze website. Dit formulier werd recent vernieuwd om nog beter op een gebruiksvriendelijke manier zo veel mogelijk informatie over een geval te verzamelen. Het BAHC roept uitdrukkelijk op om nog niet ingediende gevallen van zeldzame soorten of ondersoorten alsnog over te maken aan het BAHC, ook als deze niet van recente datum zijn. Alleen op die manier kan de lijst van Belgische vogels zo volledig en zo up-to-date mogelijk worden gehouden.

Wie een verslag heeft ingediend krijgt zo snel mogelijk bericht of de beschrijving al dan niet aanvaard werd. Wie meer uitleg wil over de beslissing van het BAHC kan hierom verzoeken.

Hoewel het indienen van verslagen door de waarnemers van een zeldzame vogel nog steeds de meest aangewezen manier blijft om een geval voor te leggen, heeft het BAHC sinds 2009 de beslissing genomen om waarnemingen die zijn ingevoerd op www.waarnemingen.be te beoordelen zonder dat deze gevallen formeel zijn ingediend. Deze werkwijze is in het bijzonder handig voor waarnemingen die vergezeld zijn van foto's. Meer uitleg over deze beslissing is te vinden in Faveyts *et al.* 2011.

Dankwoord

Het BAHC dankt in de eerste plaats *Natuurpunt Studie* vzw, voor het dragen van de werkings- en publicatiekosten van het BAHC. Verder kunnen wij opnieuw dankzij een goede samenwerking met de *Commission d'Homologation* (CH) een rapport voor heel België aanbieden. De taal van de waarnemer bepaalt door welk homologatiecomité een waarnemingsformulier beoordeeld wordt. Niet in het minst wensen we alle waarnemers te bedanken die één of meerdere verslagen hebben ingediend die behandeld werden voor dit verslag. De volgende BAHC-/CH-leden hebben meegewerkt aan het beoordelen van de gevallen in dit rapport:

BAHC: Johan Buckens, Peter Collaerts, Miguel Demeulemeester, Joris Elst, Wouter Faveyts, Tom Goossens, Joost Mertens en Geert Spanoghe.

CH: André Burnel, Christophe Gruwier, René-Marie Lafontaine, Raphaël Lebrun, Pierre Loly, Thibault Mariage, Laurent Raty, Frédéric Vanhove.

GEBRUIK VAN DE SYSTEMATISCHE LIJST / Use of the systematic list

Naamgeving en soorten

Dit rapport volgt de soortenindeling zoals uiteengezet in *Oriolus* 61:25-39. De taxonomie is in overeenstemming met de regels van het taxonomische comité van het AERC, de *Association of European Records and Rarities Committees*, kortweg AERC TAC: <http://www.aerc.eu/tac.html>.

In het Nederlands is de naamgeving volgens de Dutch Birding Association. Van den Berg, A.B. 2008 *Dutch Birding-vogelnamen. Lijst van West-Palaarctische vogelsoorten*. 2008. Stichting Dutch Birding Association. In het Frans is de naamgeving volgens de *Commission internationale des noms français des oiseaux* (CINFO). Devillers, P., Ouellet, H., Benito-Espinal, E., Beudels, R., Cruon, R., David, N., Erard, C., Gosselin, M. & Seutin, G. 1993. *Noms français des oiseaux du Monde*. Éd. MultiMondes Inc., Sainte-Foy, Québec & Éd. Chabaud, Bayonne, France, 1re éd. ISBN 2-87749035-1 (internetversie op <http://membres.lycos.fr/listoiseauxmonde/present.html>). De wetenschappelijke namen worden gebruikt volgens de regels van het AERC: <http://www.aerc.eu/tac.html>

Informatie weergegeven voor elk geval

Per geval worden de volgende gegevens vermeld: 1) een cijfer tussen haakjes dat weergeeft het hoeveelste geval het is van de soort in kwestie (voor een beperkt aantal soorten ontbreekt dit overzicht nog); 2) de datum/data van het geval; 3) de naam van het gebied waar de waarneming werd verricht (voor zover gekend); 4) de naam van de (deel)gemeente, met vermelding tussen haakjes van de provincie; 5) informatie over aantal, geslacht en/of leeftijd van de vogel(s) in kwestie (voor zover te bepalen) en 6) de naam van de opsteller van het verslag. Waar het BAHC op eigen initiatief een verslag heeft opgesteld, op basis van online informatie, wordt dit weergegeven door de vermelding 'verslag BAHC'.

Tekens en afkortingen/Signs and abbreviations

10 provincies + het Brussels Hoofdstedelijk Gewest /
10 provinces + the Brussels Capital Region

(A)	Antwerpen	(Lg)	Liège
(Br)	Brussels Hoofdstedelijk Gewest	(Lx)	Luxembourg
		(N)	Namur
(BW)	Brabant Wallon	(O)	Oost-Vlaanderen
(H)	Hainaut	(VB)	Vlaams Brabant
(L)	Limburg	(W)	West-Vlaanderen

Geslacht, Leeftijd & Kleed/Sex, Age & Plumage

m.	mannelijke/male
v.	vrouwelijke/female
1kj	eerste kalenderjaar/first calendar year
1kj+	eerste kalenderjaar of ouder/first calendar year or older
ad.	adult
juv.	juveniel/juvenile
imm.	immatuur/immature
zo.	zomerkleed (broedkleed)/summer plumage (breeding plumage)
wi.	winterkleed/winter plumage
ec.	Eclipskleed/eclips plumage

Trekrichtingen worden aangeduid met universele afkortingen : N = noord, NE = noordoost, NNE enz./migrating birds are marked as N = North, NE = North East, NNE etc.

De kleinste gemeentelijke eenheid wordt gebruikt: bij het weergeven van de locatie van een geval. Indien de deelgemeente bekend is wordt de deelgemeente als gemeentenaam opgegeven; in dat geval wordt de hoofdgemeente niet meer vernoemd. (Deel)gemeentenaamen dienen geïndexeerd te zijn op de meest recente overzichtskaart van administratief België (NGI, 1995). Plaatsnamen in Vlaanderen en in tweetalige gemeenten zijn in het Nederlands; plaatsnamen in Wallonië zijn in het Frans.

Names of municipalities must be indexed on the most recent municipality map (NGI, 1995). Names of municipalities in Flanders and bilingual municipalities are in Dutch. Walloon municipalities are in French.

Telling van de gevallen

De telling van het aantal gevallen per soort gebeurt in eerste instantie volgens de *Voorlopige lijst van Belgische vogels* (De Smet G., onuitgegeven). Deze lijst vermeldt alle gehomologeerde gevallen in België. Het aantal gevallen op basis van deze lijst is vervolgens aangevuld met het aantal gehomologeerde gevallen sinds de opmaak van de lijst. Enkel gevallen waarvan de datum tot op de maand precies en de plaats tot op de provincie precies bekend is, worden meegeteld. Het BAHC is momenteel nog bezig de telling te herzien en fouten te verbeteren.

Bij vrijwel alle soorten vindt men achter de soortnaam drie cijfers tussen haakjes:

1. het eerste cijfer staat voor het aantal exemplaren in de periode 1800-1949 (B-lijst);
2. het tweede cijfer staat voor het aantal exemplaren in de periode 1950-2011 (A-lijst);
3. het derde cijfer staat voor het aantal exemplaren in 2012.

Een cijfer tussen haakjes voor een bepaald geval geeft aan het hoeveelste exemplaar dit bepaalde geval is sinds het begin van de telling. Voor de betekenis van de verschillende categorieën wordt verwezen naar de handleiding op de website van het BAHC (http://www.bahc.be/documenten/BAHC-handleiding_2010.pdf).

Count

The count of records for every species is based on the Preliminary List of Belgian Birds (De Smet G., unpublished), an annotated checklist of all accepted records in Belgium. Only records with sufficiently trustworthy information on date (at least the month) or location (at least the province) are included. In addition, records which have been accepted after the compilation of this list have been added.

For almost every species the species name is followed by three figures in brackets:

1. Number of individuals from 1800-1949;
2. Number of individuals from 1950-2011;
3. Number of individuals from 2012.

A number in parentheses preceding a record refers to the total number of individuals recorded in Belgium since the start of the count.

SYSTEMATISCHE LIJST

1. Aanvaarde gevallen / accepted records

Dwerggans *Anser erythropus* (1,157, 4)

(159) 3 januari 2009, Brecht (A), 1 2kj+ (verslag R. Vermeylen)
(160-161) 14 – 15 januari, Kimmelbeekvallei, Noordschote (W), 2 ex. (verslag M. Demeulemeester)
(162) 22 februari, Doel (O), 1 2kj+ (verslag BAHC)

Witbuikrotgans *Branta bernicla hrota* (7,242,23)

(250-261) 26 januari, Knokke strand, Knokke (W), 12 ex. (verslag J. Buckens)

(262-272) 7 februari – 14 maart, strand Oosterstaketsel, Nieuwpoort (W), maximaal 11 ex. (verslag W. Faveyts)

Na de behoorlijke aantallen in de winter 2009-2010 en de recordwinter 2010-2011 doken in de winter 2011-2012 opnieuw enkele groepen Witbuikrotganzen op in ons land. Witbuikrotganzen broeden in Hoog-Arctische gebieden in Canada en op Spitsbergen. Traditioneel worden vier subpopulaties onderscheiden (Madsen *et al.* 1999), maar één daarvan, 'Grey-bellied Brant' *Branta bernicla nigricans*, wordt door bepaalde bronnen als een aparte, vierde ondersoort van Rotganzen beschouwd (webreferentie 1). Witbuiken in België behoren zeer waarschijnlijk tot de populatie die op Spitsbergen broedt. Die populatie telt naar schatting amper 7.000 exemplaren (Delany & Scott 2006) en overwintert in Denemarken en Noordoost-Engeland. Bij streng winterweer verkast een klein maar aanzienlijk deel naar de Hollandse kust in West-Nederland; in de winter 2009-2010 naar schatting minimaal 500 vogels (Madsen *et al.* 1999, Koffijberg 2010). Een klein deel van die vogels stoot dan door naar de Belgische kust.

Roodhalsgans *Branta ruficollis* (1,76,1)

(78) 4 januari, Nieuwe Arenbergpolder, Doel (O) / Putten West, Kieldrecht (O), 2kj (verslag BAHC)

➤ Siberische Taling *Anas formosa*. 1 december 1962. Merkem (W). Een nieuw Belgisch geval kwam na bijna vijf decennia alsnog aan de oppervlakte (Foto Arnout Zwaenepoel)

Siberische Taling *Anas formosa* (1,3,0)

(2) 1 december 1962, Merkem (W), 1 m. (verslag BAHC)

Een foto van een opgezet mannetje Siberische Taling in een recent boek over eendenkooien in Vlaanderen (Verstraeten *et al.* 2012) kan de boeken in gaan als het tweede geval voor België. De vogel werd gevangen in de eendenkooi van Merkem. De vogel werd echter niet geringd zoals beweerd; blijkbaar was de drang om deze zeldzame vogel te verzamelen te groot. De vogel wordt aanvaard als wild omwille van de afwezigheid van een pootring en het feit dat zowel de datum als de locatie onverdacht zijn.

Amerikaanse Wintertaling *Anas carolinensis* (0,23,1)

(24) 15 februari, De Drie Vijvers, De Panne (W), 1 m. (verslag J. Baert en D. D'Hert)

Inmiddels al de 24ste Amerikaanse Wintertaling voor België (dat totaal moet wel nog worden onderzocht op mogelijke dubbeltellingen), maar wel pas de eerste sinds 2007. Vooral in de eerste decade van de 20ste eeuw werd de soort vaak gemeld, maar nadien is het wat stilgevallen. In Nederland duikt de soort jaarlijks op, met 1-5 gevallen per jaar in de periode 2000-2012 (webreferentie 2). Bij alle Belgische gevallen ging het om mannetjes. Dat hoeft niet te verwonderen aangezien vrouwtjes haast identiek zijn aan vrouwtjes Wintertaling *Anas crecca*.

Vale Pijlstormvogel *Puffinus mauretanicus* (0,62,1)

(56) 18 september 2011, Oostende (W), 1 ex. (verslag BAHC)

(63) 11 september, Noordzee (W), 1 ex. (verslag BAHC)

Na het recordjaar 2011 (19 vogels) amper één aanvaard geval in 2012. Nochtans werd op 26 augustus 2012 een nieuw dagrecord van 16 vogels langs De Panne gemeld. Met daarnaast nog enkele andere niet gedocumenteerde vogels zat een evenaring van het vorige record er nochtans in. Een oproep om alsnog waarnemingen uit 2012 in te dienen.

Stormvogeltje *Hydrobates pelagicus* (5,81,1)

(87) 22 januari, Oostende (W), 1 ex. (verslag J. Versigghel)

Dwergaalscholver *Phalacrocorax pygmeus* (0,2,1)

(3) 1 juni, Kieldrecht (O) en 5 en 11 juni, Eine (O), 1 2kj+ (verslag K. Hessel en verslag D. De Groote)

Na twee gevallen kort na elkaar (2000 en 2003) was het lang wachten op de derde Dwergaalscholver voor België. Hoewel de waarnemingslocaties in Kieldrecht en Eine ruim 60 kilometer van elkaar liggen, gaan we er van uit dat het om dezelfde vogel ging. De grote zeldzaamheid van de soort en de korte opeenvolging van de waarnemingsdata langs dezelfde rivier ondersteunen deze veronderstelling. Ook in Nederland is Dwergaalscholver zeer zeldzaam, met vijf aanvaarde gevallen (webreferentie 3). In Centraal-Europa is de soort in de eerste decade van de 21ste eeuw wel sterk toegenomen, na een afname in de 20ste eeuw. Onder meer in Polen, Oostenrijk, Tsjechië en Duitsland wordt een duidelijke toename gemeld. De oorzaak is de uitbreidende broedpopulatie in Zuidoost-Europa, met o.m. recente populatietellingen en -schattingen van 147 paar in Oostenrijk in 2011 (pas broedvogel sinds 2007), 800-900 paar in Italië in 2008 en 664-748 paar in Hongarije in 2009. Buiten de broedtijd worden forse concentraties gemeld, zoals 4710 exemplaren op één roestplaats in Hongarije in december 2011 en 2500-3000 exemplaren in de Po-delta in Italië in recente winters. De meeste gevallen dateren uit de periode augustus-januari, maar de soort wordt het hele jaar door gemeld in Centraal- en West-Europa. (Lawicki *et al.* 2012). Mogelijk kunnen we ons verheugen op een regelmatig voorkomen in België in de toekomst.

Ralreiger *Ardeola ralloides* (4,34,2)

(39) 13 – 17 mei, Abdij van 't Park, Leuven, (VB), 1 ex. (verslag L. Hendrickx)

(40) 19 mei, Bazelse Polder, Kruibeke (O), 1 ex. (verslag B. De Schutter)

Met alweer twee nieuwe gevallen bevestigt 2012 dat Ralreiger het sinds de eeuwwisseling vrij goed doet in ons land. Opmerkelijk is dat de waarneming in Leuven op dezelfde locatie gebeurde als vorig jaar én in dezelfde periode. De beste maand is juni (18 exemplaren, 45% van het totaal), gevolgd door mei (13 exemplaren, 32% van het totaal). De gevallen zijn mooi verdeeld over de lager gelegen westelijke en noordelijke provincies.

Zwarte Ibis *Plegadis falcinellus* (72,34,7)

(107) 28 maart, bezinkingsputten van Hollogne-Sur-Geer, Hollogne-Sur-Geer (Lg), 1 ex. (verslag J. Lahaye)

(108) 30 maart - 1 mei, Marais d'Harchies, Harchies/Hensies (H), 1 ex. (verslag CH)

(109) 6 april, Sint-Niklaas (O), 1 ex. (verslag BAHC)

(110) 19 juni, RWZI Liedekerke, Liedekerke (VB), 1 ex. (verslag J. Meulemans)

(111-112) 1 september, Kluzendok, Gent / Evergem (O), 2 ex. (verslag G. Spanoghe)

(113) 10 oktober, Viconiakleiputten, Stuivekenskerke (W), 1 1kj+ (verslag BAHC)

Een prima jaar dat de gunstige trend bevestigt, hoewel we nog niet de aantallen haalden die in Nederland en Groot-Brittannië werden vastgesteld. Het lijkt er op dat Zwarte Ibis zich stilaan tot een vaste gast aan het ontwikkelen is, wat niet hoeft te verwonderen gezien de positieve ontwikkeling van de broedpopulatie in Zuidwest-Europa en de stevige aantallen die jaarlijks elders in Noordwest-Europa opduiken (Boele & Van Winden 2013).

Grijze Wouw *Elanus caeruleus* (0,9,2)

(10) 13 augustus, Ortho, (Lx), 1 ex. (verslag M. D'Haen)

(11) 22 september, Averbode Bos en Heide, Tessenderlo (L), 1 ex. (verslag D. Van den Heuvel)

De teller van Grijze Wouw begint aardig op te lopen met alweer twee nieuwe gevallen in 2012. In Frankrijk blijft de soort verder toenemen als broedvogel, met al tenminste 113 broedparen in 2012 (van den Berg & Haas 2014). Het ligt dus in de lijn van de verwachtingen dat we deze fraaie kleine roofvogel vaker zullen zien opduiken.

Zeearend *Haliaeetus albicilla* (31,100,21)

(132) 4 februari, Ohain (BW), 1 2kj (verslag CH)

(133) 14 - 15 februari, Étang de Virelles, Chimay (H), 1 ad. (verslag CH)

(134) 11 februari, Grote Zandput, Mol (A), 1 ex. (verslag K. P. Cox)

(135) 26 februari, Kinrooi (L), 1 ex. (verslag BAHC)

(136) 2 maart 2011, Turnhout (A), 1 ex. (verslag BAHC)

(137) 15 maart, Marais d'Harchies, Harchies (H), 1 2kj (verslag CH)

(138) 14 april, Woumen (W), 1 ex. (verslag BAHC)

➤ Grijze Wouw *Elanus caeruleus*. 13 augustus 2012. Ortho (Lx). (Foto Jan Baert)

- (139) 28 mei, bezinkingsputten van Hologne-Sur-Geer, Hologne-Sur-Geer (Lg),
1 2kj (verslag CH)
- (140) 9 augustus, Aarschot (VB), 1 ex. (verslag J. en W. Daems)
- (141) 26 - 29 september, Marais d'Harchies, Harchies/Hensies (H), 1 1kj (verslag CH)
- (142) 13 oktober, Lanaken / Dilsen-Stokkem (L), 1 ex. (verslag BAHC)
- (143) 27 oktober, Viersels Gebroekt, Viersel (A), 1 ex. (verslag R. Vermylen)
- (144-145) 27 oktober, Lommel (L) en Hamme (O), 2 ex. (verslag BAHC)
- (146) 30 oktober, Lommel (L), 1 ex. (verslag BAHC)
- (147) 30 oktober, Zelzate (O), 1 ex. (verslag BAHC)
- (148) 7 november, Uiterkerke (W), 1 ex. (verslag BAHC)
- (149) 29 november, Lint (A), 1 ex. (verslag BAHC)
- (150) 4 december, Spy (N), 1 imm. (verslag CH)
- (151) 11 december, Plate-Taille, Boussu-lez-Walcourt (H), 1 imm. (verslag CH)
- (152) 15 december, Knokke (W), 1 ex. (verslag BAHC)

Met 21 exemplaren levert 2010 alweer een nieuw Belgisch record op: het is ruim een verdubbeling van het vorige in 2010! De vier jaren sinds 2009 zijn ook de vier beste jaren voor de soort. Twee exemplaren samen op dezelfde dag over zowel Lommel als Hamme (>80 km van elkaar) worden als dezelfde beschouwd, gelet op vlieg-richting en timing. Naast de toename van het aantal gevallen is het ook opvallend dat de soort het hele jaar door begint op te duiken, met in 2012 waarnemingen in mei en augustus. In 2012 en 2013 kwamen telkens vier paar tot broeden in Nederland (Bijlsma 2013, Bijlsma 2014, Boele *et al.* 2014). Hoewel de ontwikkeling onmiskenbaar positief is, blijft het een domper op de vreugde dat vrijwel alle waarnemingen betrekking hebben op overtrekkende individuen. Langdurig pleisteren is er zelden bij en van vaste overwintering is helemaal nog geen sprake. Een eventuele toekomstige vestiging als broedvogel zit er, ondanks de geruchten, nog niet onmiddellijk in. Het verwijderen van de soort van de lijst van beoordeelsoorten dringt zich echter al wel op.

Vale Gier *Gyps fulvus* (4,303,3)

- (308) 17 juni, Terlaenen, Overijse (VB) / Mollendaalsbos, Bierbeek (VB), 1 ex. (verslag F. Vandeputte en verslag J. Nysten en L. Hendrickx)
- (309) 17 juni, Overboelare (O), 1 ex. (verslag J. Kieckens)
- (310) 29 juni - 29 juli, steengroeve van Halembaye en omgeving, Haccourt/Wonck/Lixhe (Lg), 1 2kj (verslag J.-F. Peeters)

Slangenarend *Circaetus gallicus* (4,71,6)

- (76) 22 en 25 mei, Militair domein Meeuwen-Hechteren, Meeuwen-Gruitrode (L), 1 ex. (verslag E. Vanoosterhout)
- (77) 28 mei - 24 augustus, Viroinval (N), 1 2kj (verslag CH)
- (78) 3 juli, Ben-Ahin (Lg), 1 ex. (verslag CH)
- (79) 10 juli, Ben-Ahin (Lg), 1 ex., ander ex. dan op 3 juli (verslag CH)
- (80) 22 juli, Butgenbach/Sourbrodt, Waimes (Lg), 1 ex. (verslag CH)
- (81) 13 september, Kristallijn/Maatheide, Lommel (L), 1 ex. (verslag P. Cox)
- Met zes aanvaarde gevallen is 2012 een prima jaar, maar wel het minste sinds 2008. Het verblijf van net geen drie maanden te Viroinval was het langste ooit voor deze soort in België.

Steppekiekendief *Circus macrourus* (13,45, 14)

- (59) 27 maart, Plateau du Gerny, Hargimont (Lx), 1 ad. m. (verslag CH)
- (60) 1 april, Andenne (N), 1 ad. m. (verslag J.-L. Arpigny)
- (61) 2 april, Marais de la Cussignière, Musson (Lx), 1 ad. m. (verslag CH)
- (62) 20 april, Bazelse Polder / Hobokense Polder, Kruibeke (O) / Antwerpen (A), 1 ex. (verslag G. Borremans)
- (63) 29 april, Folx-les-Caves (BW), 1 1kj m. (verslag CH)
- (64) 30 april, Galgenschuur, Lillo (A), 1 2kj (verslag BAHC)
- (65) 30 april - 1 mei, Weiden Noordede, De Haan (W) / Zwinbosjes, Knokke (W), 1 ex. (verslag J. Buckens)

- (66) 1 mei, Reninge (W), 1 2kj (verslag BAHC)
- (67) 7 mei, Zoutekreek, Zandvoorde (W), 1 ex. (verslag E. Vanloo)
- (68) 1 september, Benonchamps, Bastogne (Lx), 1 ad. m. (verslag A. Kaiser)
- (69) 1 september, Mellet (H), 1 1kj (verslag CH)
- (70) 1 september, Villers-le-Bouillet (Lg), 1 2kj v. (verslag CH)
- (71) 16 september, Doornzele, Evergem (O), 1 3kj m. (verslag BAHC)
- (72) 1 oktober, Franskouter, Sint-Denijs-Boekel (O), 1 ad. m. (verslag BAHC)
- Hoewel de recordaantallen uit 2011 niet werden geëvenaard, komen we met 14 gevallen uit op het tweede beste jaar ooit. Daarbij blijft de status van regelmatige zeldzaamheid gemakkelijk gehandhaafd. Als deze trend zich doorzet kan de soort van de beoordeellijst.

Hybride Steppekiekendief *Circus macrourus* x Blauwe Kiekendief *Circus cyaneus* (0,0,2)

- (1) 8 april, Plateau du Gerny, On (Lx), 1 2kj (verslag B. De Schutter)
- (2) 15 oktober, Dilsen-Stokkem (L), 1 1kj (verslag BAHC)
- Tegelijk met een opvallende toename van het aantal Steppekiekendien in West- en Noord-Europa neemt ook het aantal melding van hybriden met Blauwe Kiekendief toe (Forsman & Erterius 2012). Het gaat meteen om de eerste twee gevallen voor België! Er was dit jaar zelfs een derde goed gedocumenteerd geval in de provincie Namen, dat echter nog niet formeel werd aanvaard. Het voorkomen van dergelijke hybriden betekent dat het van belang blijft om Steppekiekendien in België zo goed mogelijk te documenteren, liefst met foto's.

Ruigpootbuizerd *Buteo lagopus* (-,212,minstens 203 exemplaren voor de winter 2011-12 en 27 exemplaren in Vlaanderen voor het najaar van 2012)

In het vorige rapport (Faveyts *et al.* 2013) werden al 47 Ruigpootbuizerds aanvaard voor het najaar van 2011. De in dat rapport aangekondigde volledige analyse van de winter 2011-2012 is inmiddels gebeurd. Voor een soort als Ruigpootbuizerd is het interessanter om het voorkomen per winterhalfjaar te bekijken dan per kalenderjaar. De analyse gebeurde op een gelijkaardige wijze als voor de vorige winter toen er ook een opvallende invasie was. Om te beginnen was er een handvol gevallen dat werd ingediend door de waarnemers; die werden behandeld zoals andere ingediende gevallen. Daarnaast werd de databank van www.waarnemingen.be (die voor de winter 2011-2012 ruim 800 waarnemingen bevatte!) gescreend. Waarnemingen werden in de eerste plaats weerhouden indien ze gedocumenteerd werden met een foto (daarbij werd zo mogelijk een dubbelcheck gedaan op www.trektellen.nl) of met een overtuigende beschrijving (hierbij werd geen strenge houding aangenomen). In tweede instantie werden de resterende waarnemingen gescreend op waarnemer, tijd en locatie. We zijn er ons van bewust dat deze tweede screening subjectief is, toch beschouwen we dit uitzonderlijk als verdedigbaar; we zijn er immers van overtuigd dat er zonder deze laatste screening een aanzienlijk aantal exemplaren onder de radar zouden blijven. Daardoor zou de omvang van het voorkomen tijdens de winter 2011-2012 niet goed kunnen worden ingeschat. Dergelijke eerder omslachtige werkwijze kan vermeden worden wanneer het merendeel van de waarnemers van zeldzame vogels toch hun waarnemingen zouden documenteren, hoe summier ook. We menen echter tot een realistische inschatting te zijn gekomen van het voorkomen tijdens de winter 2011-2012. De beschreven werkwijze leverde voor Vlaanderen een totaal op van maar liefst 159 aanvaardbare Ruigpootbuizerds tijdens het winterhalfjaar 2011-2012 (oktober-april)! De collega's van de CH voerden geen registratie uit; zij onderzochten en aanvaardden nog eens twee extra gevallen voor de eerste helft van 2012: 26 februari, Lavaselle, Sibret (Lx), 1 1kj (verslag R. Detaille) en 1 april, Othée (Lg), 1 2kj (verslag CH). Daar moeten nog eens de 42 gevallen uit Franstalig België bij die reeds werden opgenomen in het rapport voor 2011.

Dit brengt het totaal voor 2012 op 203 vogels. Daarmee verbetert de winter 2011-2012 zelfs nog het vorige record van 137 geregistreerde gevallen uit de winter 2010-2011 (Vansteelant *et al.* 2011). Dit zeer hoge aantal komt voor bijna 3/4de op conto van een sterke doortrekkie in de laatste twee decades van oktober en de eerste decade van november toen liefst 114 vogels (72% van het totaal) werden vastgesteld in Vlaanderen. Slechts een handvol bleef overwinteren. De voorjaarsrek leverde nog een bescheiden piekje op in maart. Voor het najaar van 2012 werd een gelijkaardige werkwijze toegepast, maar dat leverde een veel lager aantal op: in Vlaanderen ging het nu om 'slechts' 25 exemplaren. De piek lag tijdens de laatste decade van oktober met 12 vogels (48% van het totaal). Ook in de winter 2012-2013 bleef het aantal overwinteraars aan de lage kant. De collega's van de CH voerden geen registratie uit; zij aanvaardden twee extra gevallen voor de tweede helft van 2012: 17 oktober, Goronne (Lx), 1 ex. (verslag D. Sevrin) en 1 december, Longvilly (Lx), 1 ex. (verslag CH). Het landelijk totaal voor 2012 komt daarmee op 27 te liggen. Met ingang van 1 januari 2013 is de soort niet langer een nationale beoordeelsoort. Het BAHC verwelkomt nog steeds nog niet behandelde gevallen van voor 2013.

Dwergarend *Aquila pennata* (0,10,5)

- (11) 8 april, Sclaigneaux (N), 1 ex. lichte vorm (verslag J.-L. Dambiermont)
- (12) 1 mei, Folx-les-Caves (BW), 1 ex. lichte vorm (verslag CH)
- (13) 1 mei, Dottignies (H), 1 ex. lichte vorm (verslag CH)
- (14) 6 – 22 juli, Zennegat, Mechelen (A), 1 2kj donkere fase (verslag C. Deschepper)
- (15) 30 augustus, Bossut (BW), 1 ex. lichte vorm (verslag CH)

Het eerste jaar met meer dan één aanvaard geval, en het zijn er meteen vijf! Het langdurig pleisterende exemplaar kon door vele waarnemers worden gezien. Een lang verblijf is niet uniek: het record bedraagt 42 dagen, en staat op naam van een bleke fase Dwergarend die van 24 juni tot en met 4 augustus 2001 pleisterde in Verrebroek (O). Voor meer achtergrond bij de Vlaamse waarneming in 2012 verwijzen we naar Deschepper *et al.* (2013).

Klein Waterhoen *Porzana parva* (4,35,1)

- (40) 4 – 16 september, Kruikebeke (O), 1 ex. (verslag B. De Keersmaecker)
- Voor het zevende jaar op rij was er in 2012 een enkel geval van Klein Waterhoen.

▶ Dwergarend *Aquila pennata*. 18 juli 2012. Walem (A). (Foto Johan Buckens)

▶ Kleine Trap *Tetrax tetrax*. 4 maart 2012. Stalhille (W). (Foto Filip De Ruwe)

Kleine Trap *Tetrax tetrax* (15,11,2)

- (27) 15 januari, Zandvliet (A) / Antwerpen (A) / Kieldrecht (O), 1 ex. (verslag BAHC)

- (28) 4 maart, Stalhille (W), 1 2kj+ (verslag BAHC)

De vogel van 15 januari zat bij de Nederlandse grens en werd ook op Nederlands grondgebied gezien en aanvaard door de collega's van de CDNA (Ovaa *et al.* 2013). Het is van 1953 geleden dat er in eenzelfde jaar meerdere Kleine Trappen werden gezien in België. Het gaat pas om het derde en vierde geval in de 21ste eeuw. Het aantal gevallen op de B-lijst (<1950) is voor deze soort groter dan op de A-lijst (>1950). Wellicht is de sterke terugval van de bronpopulaties de oorzaak. De West-Europese broedpopulatie van Kleine Trap nam sterk af in de tweede helft van de 20ste eeuw. Zo nam de Franse populatie af van ca. 7.200 mannetjes in 1979 naar 1.250-1.400 in 1995 (Dubois *et al.* 2008). De Spaanse populatie werd in 1998-2002 op 100.000-250.000 individuen geraamd, met een dalende trend (BirdLife 2004). Recent is er echter tenminste in bepaalde delen van het verspreidingsgebied sprake van een remonte. In Frankrijk is weer sprake van een duidelijke toename (2360 mannetjes in 2012 versus 1664 in 2008) (Van den berg & Haas 2014). In Rusland is al langer sprake van een structurele, sterke toename (Hagemeyer & Blair 1997, BirdLife International 2004). Dit wordt gelinkt aan het gewijzigd, minder intensief landbouwgebruik na de val van de Sovjet-Unie, een ontwikkeling die ook als oorzaak wordt vernoemd voor de recente bestandsontwikkelingen van Steppiekiekendief in Europa. Hoewel een zuidwestelijke herkomst voor de hand lijkt te liggen, kan bij de in België waargenomen Kleine Trappen een oostelijke herkomst niet worden uitgesloten. Zo werden tijdens de winter 2012-2013 in diverse landen in Centraal- en Noord-Europa exemplaren gemeld waarvan een oostelijke herkomst waarschijnlijk werd geacht. De aantallen in het oosten zijn aanzienlijk: zo overwinteren naar schatting 150.000 Kleine Trappen in Azerbeidzjan (Wegst & Sommerfeld 2013).

Griel *Burhinus oedicnemus* (9,62,4)

- (72) 23 april, Jauchelette (BW), 1 ex. (verslag J. Quartier)

- (73) 28 mei, weiden Noordede / 't Pompje, Oudenburg (W), 1kj+ (verslag BAHC)

- (74) 14 – 17 juli, Donceel (Lg), 1 2kj+ (verslag BAHC en verslag CH)

- (75) 7 – 8 oktober, Kortenberg (VB) / Bertem (VB) / Oud-Heverlee (VB) / Zaventem (VB) op 7 oktober en Sterrebeek (VB) op 8 oktober, 1 1kj+ (verslag BAHC en verslag O. Hendrick)

De Griel heeft zich stilaan ontwikkeld tot een jaarlijkse zeldzaamheid. Na een dieptepunt in de jaren '80 (slechts vier gevallen in die decade), vermeerderde het aantal gevallen in de volgende decen-

nia (15 in de jaren '90; 25 in de eerste decade van de 21ste eeuw). In Nederland registreerde men een gelijkaardige evolutie, met toenemende aantallen vanaf de jaren '80. Sinds 2009 is Griel bij onze noorderburen geen beoordeelsoort meer (webreferentie 4). De Europese populatie vertoont al decennia lang een structurele afname en kende een gevoelige inkrimping langs de noordrand van het areaal. Zo verdween Griel als broedvogel in Duitsland in 1987 (Hagemeijer & Blair 1997, BirdLife International 2004). In de dichtst bij België gelegen broedgebieden is echter sinds het einde van de 20ste eeuw een herstel vastgesteld, wat een mogelijke verklaring is voor de toename van het aantal waarnemingen in België. De Franse populatie is opnieuw aan de beterschap (Dubois *et al.* 2008). De Britse populatie, die in de tweede helft van de 20ste eeuw nog een areaalinkrimping van 42% kende, neemt nu langzaam terug toe, ondanks het feit dat het areaal stabiel blijft. In 2011 werd een record van 422 broedparen opgetekend (Holling *et al.* 2013, Balmer *et al.* 2013). Sinds 2011 en opnieuw in 2012 broedden er opnieuw resp. drie en twee paren in Duitsland, meer bepaald in de zuidwestelijke deelstaat Baden-Württemberg (Wahl *et al.* 2011, Deutsche Avifaunistische Kommission 2013).

Vorkstaartplevier *Glareola pratincola* (0,7,2)

(8 – 9) 8 mei, bezinkingsputten Tienen, Tienen (VB), 2 ex. (verslag M. Vandeput)

Het eerste geval van meer dan één exemplaar. Na een moeizame start, met amper drie aanvaarde gevallen vóór 2000, lijkt er sinds 2008 wat schot in de zaak te zitten, met vijf aanvaarde gevallen (zes exemplaren). Daarmee komen we in de buurt van de Nederlandse cijfers (zeven gevallen sinds 2000 – webreferentie 5). De Europese populatie vertoont al decennia lang een afname (BirdLife International 2004).

Steppekievit *Vanellus gregarius* (0,13,1)

(14) 16 - 24 november, Étang de Latour, Latour (Lx), 1 1kj (verslag CH)

Gestreepte Strandloper *Calidris melanotos* (0,73,6)

(74) 23 april, Doel (O), 1 2kj+ (verslag BAHC)

(75) 8 – 10 mei, bezinkingsputten Tienen, Tienen (VB), 1 ex. (verslag M. Vandeput)

(76-77) 13 – 29 september, Drijdyck, Kieldrecht (O), 2 juv., vanaf 23 september 1 ex. (verslag BAHC)

(78) 13 – 23 september, Doornzele, Evergem (O), 1 juv. (verslag BAHC)

(79) 14 september, bezinkingsputten van Eghezée-Longchamps, Eghezée (N), 1 ex. (verslag CH)

Alweer een evenaring van het record, net als in 2005 en 2011.

Breedbekstrandloper *Limicola falcinellus* (4,24,2)

(29) 9 mei, Kristallijn / Maatheide, Lommel (L), 1 ex. (verslag BAHC)

(30) 13 mei, Mesure, Zingem (O), 1 ex. (verslag BAHC)

Twee klassieke voorjaarsgevallen. Groepen noordelijke Bontbekplevieren *Charadrius hiaticula* afspeuren die aan de grond komen bij slecht weer in de maand mei is de kans bij uitstek om een Breedbekstrandloper te vinden.

Blonde Ruit *Tryngites subruficollis* (0,9,2)

(10) 16 – 22 mei, Lage Moere, Varsenare (W), 1 ex. (verslag J. Baert)

(11) 31 augustus, eendenkooi Leffinge, Leffinge (W), 1 ex. (verslag BAHC)

Voor het eerst een jaar met meer dan één geval. Deze Nearctische steltloper, met een kleine wereldpopulatie, wordt verrassend veel gezien in West-Europa, zij het dat we daar in een steltloper-arm land als België maar weinig van merken. In Nederland staat de teller inmiddels al op 69 aanvaarde gevallen (webreferentie 6), met een recent gemiddelde van vijf vogels per jaar en in 2012 een record van 11 vogels (Ovaa *et al.* 2013).

Poelsnip *Gallinago media* (-,35,2)

(30) 22 augustus 2009, Lier (A), 1 2kj+ (verslag BAHC)

(36) 9 mei, Kieldrecht (O), 1 2kj+ (verslag BAHC)

(37) 28 mei, Vissenaken, Tienen (VB), 1 ex. (verslag M. Vandeput)

Terekruiter *Xenus cinereus* (0,16,1)

(17) 2 juni, Putten West, Kieldrecht (O), 1 2kj+ (verslag T. Vochten)

Eindelijk nog eens een Terekruiter in België. Dat was al geleden van 2005. Het voorkomen in België piekte in de laatste decade van de 20ste eeuw (acht gevallen). Nadien was er een terugval met slechts drie gevallen in de eerste decade van dit millennium. Dit contrasteert met de situatie in Nederland, waar het aantal in de eerste decade van de 21ste eeuw ruim drie keer hoger lag dan in de jaren '90 (dertig versus negen gevallen) (webreferentie 7). De meest nabijgelegen broedpopulaties doen het recent vrij goed met stabiliteit in de voornaamste populatie in Rusland en toename in de kleinere populaties in Wit-Rusland en Oekraïne (BirdLife 2004). De Finse populatie is sterk afgenomen, na een piek in de jaren '50 (Hagemeijer & Blair 1997, webreferentie 8).

Poelruiter *Tringa stagnatilis* (4,204,7)

(209) 2 april, bezinkingsputten van Eghezée-Longchamps, Eghezée (N), 1 ex. (verslag CH)

(210) 9 april, Melsele (O), 1 2kj+ (verslag BAHC)

(211) 30 april, Verrebroek (O), 1 2kj+ (verslag BAHC)

(202) 11 - 14 mei, bezinkingsputten van Eghezée-Longchamps, Eghezée (N), 1 ex. (verslag CH)

(213) 26 mei, Gentbrugge (O), 1 2kj+ (verslag BAHC)

(214) 12 augustus, Beveren / Stavele (W), 1 2kj+ (verslag BAHC)

(215) 16 september, Drijdyck, Kieldrecht (O), 1 ex. (verslag G. Vercauteren)
Het tweedebeste jaar ooit.

Grauwe Franjepoot *Phalaropus lobatus* (-,74,3)

(75) 3 september, Wenduine (W), 1 1kj (verslag BAHC)

(76) 3 – 5 september, Het Vinne, Zoutleeuw (VB), 1 1kj (verslag P. Collaerts)

(77) 8 – 14 oktober, Bourgoyen, Gent (O), 1 1kj (verslag W. Faveyts)

Ringsnavelmeeuw *Larus delawarensis* (0,21,3)

(22) 27 februari – 12 maart, Maaseik (L), 1 ad. (verslag P. Collaerts)

(23-24) 25 maart – 11 april, Roksempot, Oudenburg (W), 2 ad., op verschillende dagen aanwezig in de betrokken periode (verslag P. Adriaens en verslag BAHC)

De Limburgse vogel werd op 23 februari en op 7-13 maart ook vastgesteld langs de Nederlandse kant van de Maas, als negende geval voor onze noorderburen (Ovaa *et al.* 2013). Opmerkelijk is dat dit exemplaar een in Polen aangebrachte kleurring droeg! De vogel werd op 23 december 2005 als een 2kj+ geringd te Szczecin, in het noordwesten van het land. In 2006 en 2007 werd de vogel in de maanden november-december een aantal keren terug gemeld op steeds dezelfde locatie in Noordoost-Polen (Olsztyn). Vervolgens verdween de vogel een aantal jaren van de radar, om in november 2011 opnieuw in Olsztyn gezien te worden (pers. med. Zbigniew Kajzer). Vermoedelijk was de sterke koudgolf die in januari-februari Oost-Europa (waaronder Polen) (webreferentie 9) teisterde, er de oorzaak van dat de vogel tijdelijk zijn heil zocht in de Lage Landen. In december 2012 zat de vogel overigens weer in Noordoost-Polen (webreferentie 10). De twee vogels die een tijdlang de Roksempot als slaapplek gebruikten werden nooit samen gezien, maar nauwkeurige studie van de kleedkenmerken wees uit dat het om twee verschillende vogels ging (webreferentie 11). Op basis van details in het handpenpatroon is de kans reëel dat één van deze twee vogels op 13-29 maart 2011 in Torhout (W) verbleef (Faveyts *et al.* 2013). Na een sterke reeks van 13 gevallen in België in de laatste decade van de 20ste eeuw, was er met slechts zes gevallen een opmerkelijke terug-

val in de eerste decade van de 21ste eeuw. De drie vogels van 2012 doen denken aan de betere tijd in de jaren '90, toen op drie jaar tijd 3-4 vogels per jaar werden aanvaard. De daling van het aantal gevallen is wellicht reëel en blijkt in een bredere trend te passen. Ook in Groot-Brittannië, waar jaarlijks tientallen Ringsnavelmeeuwen worden waargenomen, werd een duidelijke daling (-30%) vastgesteld in de jaren 2000 ten opzichte van de jaren '90. De laatste decade van de 20ste eeuw was ook in Groot-Brittannië de piekperiode van de soort (White & Kehoe 2014a). In Nederland is de soort erg zeldzaam, met amper vier aanvaarde gevallen deze eeuw (webreferentie 12).

Baltische Mantelmeeuw *Larus fuscus fuscus* (0,5,0)

(1) 24 mei 2006, De Panne (W), 1 2kj (verslag P. Adriaens)
 (5) 20 juni 2011, sterneneiland, Heist (W), 1 2kj (verslag P. Adriaens)
 Twee alsnog aanvaarde gevallen van Baltische Mantelmeeuw. Zie onder 'Recente beslissingen en ontwikkelingen' voor meer uitleg. Het geval uit 2006 wordt het eerste van dit taxon in België.

Kleine Burgemeester *Larus glaucoides* (0,43,10)

(44) 16 januari, strand Blankenberge, Blankenberge (W), 1 2kj (verslag J. Buckens)
 (45) 22 januari, Oosterstaketsel, Oostende (W), 1 ex. (verslag BAHC)
 (46) 5 februari, Nieuwpoort (W), 1 3kj (verslag BAHC)
 (47) 8 februari – 9 maart, Gent (O), 1 3kj (verslag BAHC)
 (48) 23 februari, Aalter (O), 1 3kj (verslag BAHC)
 (49) 4 maart, Mont-Saint-Guibert (BW), 1 imm. (verslag CH)
 (50) 4 maart en 8 april, Voorhaven, Zeebrugge (W) en Wenduine (W), 1 3kj (verslag BAHC)
 (51) 5 maart, Tervuren (VB), 1 3kj (verslag BAHC)
 (52) 11 maart, Nazareth (O), 1 3kj (verslag BAHC)
 (53) 6 mei en 19 mei, Westende (W) en Oostende (W), 1 3kj (verslag BAHC)

In België pikten we een bescheiden graantje mee van de nooit eerder geziene influx van Kleine Burgemeesters die in de eerste maanden van 2012 Noordwest-Europa bereikte. Hoewel onze tien aanvaarde exemplaren niet op kunnen tegen de aantallen in andere landen, is het toch een verdubbeling van het vorige jaarrecord uit 2000 (vijf exemplaren). Het was niet evident om uit te vissen om hoeveel vogels het precies ging. In Nederland werden minstens 72 exemplaren vastgesteld (Van Winden 2012). In Groot-Brittannië waren de aantallen vooral in het uiterste noorden indrukwekkend, met naar schatting vele honderden vogels op de eilandgroepen Shetland, Orkney en de Outer Hebrides. In een normale winter worden in Schotland 50-100 vogels gezien, een aantal dat tijdens vorige influxen kon oplopen tot 150-250. Helemaal te gek was het op de Deense Faeröer-eilanden, waar naar schatting ruim 4000 Kleine Burgemeesters verbleven (Fray *et al.* 2012). Ook in andere landen opvallende aantallen: Noorwegen naar ruwe schatting ca. 1200 (pers. med. Simon Rix), Frankrijk ca. 75 (pers. med. B. Papegaey), Duitsland een recordaantal van 36 vogels (Steffen & Gottschling 2013), Polen 11 (pers. med. T. Stawarczyk), enz. Als oorzaken van de influx worden zware noordwesterstormen genoemd, die de vogels uit hun gebruikelijke noordelijke wintergebieden verdreven, maar ook voedselgebrek. Vooral dat laatste zou wel eens rol kunnen gespeeld hebben: in het begin van de influx werden in Groot-Brittannië en de Faeröer veel verzwakte exemplaren opgemerkt en werden naar verhouding opvallend veel vogels van oudere leeftijdscategorieën vastgesteld. In Schotland zijn eerste wintervogels normaal gezien in de meerderheid, nu ging het echter om meer dan de helft (van de op leeftijd gebrachte vogels) tweede wintervogels, met ook een flink aandeel adulten (Fray *et al.* 2012). Dat was ook het geval in Nederland, waar het gebruikelijke aandeel van 60% eerste winters terugviel naar 32%, terwijl het percentage tweede winters net toenam tot 32% (Van Winden 2012). Ook bij de Belgische gevallen valt het hoge aandeel tweede winters op (min. 77% van de op kalenderjaar gebrachte vogels, op een weliswaar zeer

▶ Kleine Burgemeester *Larus glaucoides*. 16 januari 2012. Blankenberge (W). (Foto Johan Buckens)

kleine steekproef). In de Faeröer werd bovendien opgemerkt dat het aandeel mannetjes (bij de op geslacht bepaalde exemplaren) veel hoger lag dan gebruikelijk (normaal 90% vrouwtjes); aangezien mannetjes gemiddeld noordelijker overwinteren is dat nog een bijkomende aanwijzing dat door wellicht slechte voedselomstandigheden veel meer vogels dan normaal zuidwaarts werden gedreven (Fray *et al.* 2012).

Kumliens Meeuw *Larus glaucoides kumlieni* (0,1,1)

(2) 15 januari – 2 februari, strand Westdam, Zeebrugge (W), 1 4kj (verslag P. Collaerts)

Het tweede geval voor België van dit enigszins raadselachtig taxon uit Hoog-Arctisch Canada. Tijdens zijn lange verblijf kon deze vogel door vele waarnemers bewonderd worden. Geen onverwachte waarneming gezien de influx van Kleine Burgemeesters in Noordwest-Europa, die ook op andere plaatsen Kumliens Meeuwen in haar kielzog meetrok. In Groot-Brittannië werden tientallen exemplaren genoteerd in Schotland alleen. Op de Faeröer-eilanden ging het naar schatting om 310 exemplaren (Fray *et al.* 2012). In Noorwegen werden ca. 30 vogels opgemerkt (pers. med. Simon Rix). Zowel Duitsland als Denemarken mocht hun eerste Kumliens Meeuwen (telkens twee gevallen) beschrijven (Van Winden 2012; Steffen & Gottschling 2013).

Lachstern *Gelochelidon nilotica* (19,131,2)

(149) 3 juni 2011, Zwinbosjes, Knokke (W), 1 ex. (verslag L. Teugels)
 (151) 29 mei, Schulensbroek, Herk-de-Stad (L), 1 3kj+ (verslag BAHC)
 (152) 3 juni, Zwinbosjes, Knokke-Heist (W), 1 ad. (verslag L. Teugels)
 Reeds één jaar na de tweede waarneming voor de provincie Limburg, volgde in 2012 al een derde. De sterk afgenomen Noordwest-Europese populatie is beperkt tot vrijwel één kolonie in Noord-Duitsland, die ca. 40 broedparen telde in de periode 2010-2012. Recent is men er in geslaagd om het broedsucces in die kolonie flink op te drijven door gerichte beschermingsmaatregelen. In 2012 leverde dat een zeer hoog aantal van 32 uitgevlogen jongen op. In het najaar pleistert wellicht de volledige Duitse populatie een tijdlang in enkele Nederlandse gebieden; de vogels maken die verplaatsing meteen na het uitvliegen (Conradt & Ebels 2014). Het is opmerkelijk hoe weinig vogels we daarvan in België te zien krijgen: sinds 2000 tot en met 2012 werden in de maanden juli-september amper zeven vogels (24% van het totaal aantal aanvaarde vogels) vastgesteld. Nog opmerkelijker is dat daar geen enkele juveniel bij is. Na hun langdurig nazomerverblijf in Nederland trekken Lachsterns wellicht snel door richting wintergebieden, met een geringe kans op detectie in België. Het broedsucces

van de Noordwest-Europese populatie dat in de 21ste eeuw naar een (soms zeer) laag niveau was gezakt, is recent aan de beterschap dankzij gerichte maatregelen. Het valt af te wachten of we daar in België in de toekomst iets van zullen merken.

Witvleugelstern *Chlidonia leucopterus* (6,567,4)

(574) 21 – 22 mei, Putten West, Kieldrecht (O), 2 ex.: 1 2kj en 1 ad. alleen op 21 mei (verslag BAHC)

(575) 25 mei, Rumst (A), 1 ex. (verslag BAHC)

(576) 3 juni, Roksem (W), 1 ex. (verslag BAHC)

(577) 26 – 29 september, Groot Rietveld, Melsele (O), 1 1kj (verslag BAHC)

Papegaaiduiker *Fratercula arctica* (6,149,8)

(156) 8 januari, De Haan, 1 2kj+ vondst (verslag BAHC)

(157-161) 10 januari, Noordzee (W), 4 ex. (verslag BAHC)

(162) 13 januari, Mariakerke (W) / Oostende (W), 1 2kj+ vondst (verslag BAHC)

(163) 14 januari, Wenduine (W), 1 2kj+ vondst (verslag BAHC)

(164) 7 februari, Noordzee (W), 1 2kj+ (verslag BAHC)

Met acht exemplaren evenaart 2012 het tweede hoogste jaartotaal uit 1996. De vier vogels op 10 januari 2012 zijn een nieuw Belgisch dagrecord. Het recordjaar blijft met grote voorsprong 2003, met maar liefst 46 aanvaarde vogels. De overgrote meerderheid daarvan dateerde uit januari-februari van dat jaar, toen een combinatie van voedselschaarste en de olieramp met de Tricolor zorgde voor een groot aantal aangespoelde Papegaaiduikers op de Belgische stranden (De Smet *et al.* 2004). Meldingen van deze soort langs de kust blijven vaak ongedocumenteerd. Dat gegeven, in combinatie met de opvallende aantallen die onder bepaalde waarnemingsomstandigheden worden vastgesteld, doet vermoeden dat de soort in sommige perioden in de Belgische territoriale wateren niet zo zeldzaam is.

Kleine Kortteenleeuwerik *Calandrella brachydactyla* (12, 30, 1)

(43) 29 april - 1 mei, Folx-les-Caves (BW), 1 ex. (verslag CH)

Roodstuitwaluw *Cecropis daurica* (0,40,1)

(41) 7 mei 2011, Fonteintjes, Zeebrugge (W), 1 2kj+ (verslag BAHC)

(42) 6 mei, Measure, Zingem (O), 1 ex. (verslag B. Deduytsche)

De vogel van 7 mei 2011 was het tweede exemplaar dat die dag over Zeebrugge vloog. De eerste vogel werd reeds gepubliceerd in het vorige BAHC-rapport (Faveyts *et al.* 2013).

Siberische Boompieper *Anthus hodgsoni* (0,3,2)

(4) 21 oktober, De Maten Genk (L), 1 1kj (verslag BAHC)

(5) 7 – 8 december, Gasthuisbossen, Ieper (W), 1 ex. (verslag W. Faveyts)

Het najaar van 2012 zag een uitzonderlijke influx van Siberische Boompiepers in West-Europa. Hoewel twee aanvaarde gevallen een

▶ Siberische Boompieper *Anthus hodgsoni*. 21 oktober 2012. Genk (L). Een invasie in het najaar in West-Europa leverde (slechts) twee Belgische gevallen op. (Foto Jan Baert)

▶ Alpenheggemus *Prunella collaris*. 7 mei 2012. Westdam / centrum Zeebrugge, Zeebrugge (W). (Foto Johan Buckens)

nieuw record betekenen voor België, staat dit jaartotaal in schril contrast met de aantallen in Nederland (19 aanvaard – Ova *et al.* 2013) en in Groot-Brittannië (52 aanvaard – Hudson *et al.* 2013); het ging in beide landen om een nieuw (en ruim) record. De influx drong door tot op het Iberisch Schiereiland, er werden zelfs vier exemplaren vastgesteld in Fuerteventura op de Canarische Eilanden in november 2012 (Van den Berg & Haas 2012).

Citroenkwikstaart *Motacilla citreola* (0,10,1)

(11) 30 april - 6 mei, bezinkingsputten van Eghezée-Longchamps, Eghezée (N), 1 m. (verslag CH)

Alpenheggemus *Prunella collaris* (3,4,1)

(8) 7 – 8 mei, Westdam / centrum Zeebrugge, Zeebrugge (W), 1 2kj m. (verslag D. De Wilde)

Pas de achtste Alpenheggemus voor België en de eerste sinds 1996; geen wonder dat deze vogel op veel bekijks kon rekenen. Het is één van de handvol alpiene dwaalgasten in noordelijk Europa. Dit zijn soorten die tijdens de winter vanuit hun broedplaatsen in het hooggebergte afzakken naar lager gelegen gebieden (verticale trek). Hoewel ze zich daarbij slechts over relatief korte afstand verplaatsen, blijkt dat ze bij uitzondering ook grotere afstanden overbruggen. De vijf laatste gevallen van Alpenheggemus in België, inclusief de vogel van 2012, waren gevallen uit de maanden april–mei. Opmerkelijk is dat de twee eerste waarnemingen in ons land (in de 19de eeuw) plaatsvonden in het najaar, het derde geval dateert van 2 januari 1932.

Noordse Nachtegaal *Luscinia luscinia* (0,32,2)

(33) 7 september, Bellem (O), 1 1kj ringvangst (verslag BAHC)

(34) 18 september, Beaufays (Lg), 1 1kj ringvangst 55V19429 (verslag A. Dumont)

Aziatische Roodborsttapuit *Saxicola maurus* (0,9,1)

(10) 23 oktober, strand Heist, Knokke-Heist (W), 1 1kj (verslag D. De Groote)

Het vorige aanvaarde geval van Aziatische Roodborsttapuit dateerde al van 2008. Het is de eerste keer dat dit taxon als een aparte soort voorkomt in de BAHC-rapporten. In 2011 besliste het taxonomische comité van het AERC om de soort Roodborsttapuit *Saxicola torquata* op te splitsen in drie soorten: 'onze' Roodborsttapuit (voortaan *Saxicola rubicola*) en Afrikaanse Roodborsttapuit *Saxicola torquata* (Crochet *et al.* 2011).

Krekelzanger *Locustella fluviatilis* (0,20,4)

- (21) 24 – 26 mei, Kolmont, Tongeren (L), 1 zangpost (verslag BAHC)
 (22) 30 mei – 1 juni, Hasselt (L), 1 zangpost (verslag BAHC)
 (23) 30 mei – 9 juni, Kleine Netevallei, Emblem (A), 1 zangpost (verslag BAHC)
 (24) 30 augustus, Sint-Amands (A), 1 1kj ringvangst (verslag A. Pauwels)
 Een nieuw jaarrecord voor België, weliswaar na twee blanco jaren.

Sykes' Spotvogel *Iduna rama* (0,0,1)

- (1) 3 september, Oostduinkerke (W), 1 1kj ringvangst (verslag BAHC)
 Een nieuwe soort voor België. Niet zo lang geleden werd Sykes' Spotvogel nog beschouwd als een ondersoort van Kleine Spotvogel. Dit is een erg zeldzame soort op Europees niveau, met slechts één aanvaard geval in Nederland (webreferentie 13), 16 gevallen in Groot-Brittannië (Hudson *et al.* 2013) en nog een handvol uit Duitsland, Zweden (2), Finland en zelfs IJsland (Slack 2009).

Veldrietzanger *Acrocephalus agricola* (0,31,1)

- (32) 8 september, Scherpenheuvel-Zichem (VB), 1 1kj ringvangst (verslag M. Herremans)

Struikrietzanger *Acrocephalus dumetorum* (0,11,3)

- (12) 1 augustus, Keibeekbekken, Kortrijk (W), 1 ad. m. ringvangst (verslag M. Demeulemeester)
 (13) 2 september, Hamme St. Anna, Hamme (O), 1 ad. m. ringvangst (verslag M. Hebbelinc)
 (14) 8 september, Begijnendijk (VB), 1 1kj ringvangst (verslag J. Van-
 autgarden)

Drie Struikrietzangers in één jaar is een evenaring van het vorige record uit 1992. Zoals steeds bij deze soort ging het telkens om een ringvangst. Bijzonder aan 2012 is dat er voor het eerst ook adulte exemplaren werden vastgesteld. Ook voor Nederland was 2012 het beste jaar ooit met drie aanvaarde gevallen (Ovaa *et al.* 2013). De Europese populatie, grotendeels geconcentreerd in Rusland, werd als stabiel beschouwd in de periode 1970-2000 (BirdLife International). Langs de grenzen van het areaal neemt de soort toe in Finland (webreferentie 14) en in Zweden (Ottoson *et al.* 2013). In Nederland doken al enkele malen zingende Struikrietzangers op in het voorjaar. In Denemarken werd in 2012 het eerste succesvolle broedgeval opgetekend (Birding World 2012). Met een voortschrijdende westwaartse expansie kunnen ook waarnemers in ons land best bedacht zijn op de trage repetitieve zang van deze soort.

Pallas' Boszanger *Phylloscopus proregulus* (0,118,1)

- (119) 21 oktober, Berendrecht (A), 1 1kj+ ringvangst (verslag G. Goris)

Westelijke Bergfluitier *Phylloscopus bonelli*. 21 mei 2012. Kalmthout (A). (Foto Jan Baert)

Westelijke Bergfluitier *Phylloscopus bonelli* (2,40,1)

- (43) 21 – 22 mei, Putte (A), 1 2kj+ (verslag P. Collaerts)
 Een grensoverschrijdend geval: de vogel werd ook vastgesteld op Nederlands grondgebied in Woensdrecht, Noord-Brabant. Het geval werd tevens door de CDNA aanvaard als het 35ste geval voor Nederland; met drie aanvaarde gevallen was 2012 voor onze noordburen het beste jaar sinds 1994 (Ovaa *et al.* 2013).

Bruine Boszanger *Phylloscopus fuscatus* (0,40,3)

- (41) 30 augustus, Nodebais (BW), 1 ex., ringvangst BC0345 (verslag V. Bulteau)
 (42) 20 – 27 oktober, De Haan (W), 1 1kj+ (verslag P. Collaerts)
 (43) 21 – 22 oktober, Viersels Gebroekt, Viersel (A), 1 1kj+ (verslag J. Pottier)
 De waarneming van 30 augustus is met veel voorsprong het vroegste geval ooit in België. Er zijn maar drie aanvaarde septemberwaarnemingen, alle uit de laatste decade.

Kleine Vliegenvanger *Ficedula parva* (0,93,1)

- (94) 8 oktober, Knokke-Heist (W), 1 1kj (verslag BAHC)
 In 2012 voor het eerste weer een geval van Kleine Vliegenvanger sinds 2009. Dat is opmerkelijk; vanaf de jaren '80 gold deze soort immers als één van de meer courante, jaarlijks opduikende zeldzaamheden. In het recordjaar 1986 ging het zelfs om maar liefst 11 exemplaren! Per decade vanaf de jaren '60 werden respectievelijk 4, 7, 36, 21 en 25 exemplaren aanvaard. In de periode 1980-2009 ontbrak de soort alleen in 1997 en 2006, het jaarlijkse gemiddelde bedroeg 2,7 vogels. Op het einde van deze periode leverden 2007 en 2008 elk nog vier aanvaarde gevallen op. Een reden voor de recente terugval is niet meteen duidelijk. De Europese populatie, geschat op >3.200.000 paren, werd stabiel bevonden in de periode 1970-2000 (BirdLife International 2004). Het is niet bekend of Kleine Vliegenvangers die in West-Europa opduiken, uit bepaalde delen van het broedgebied afkomstig zouden zijn. De dichtstbijzijnde broedgebieden liggen verrassend dichtbij, in Sleeswijk-Holstein in Noord-Duitsland. In Groot-Brittannië, waar de soort net als in Nederland te algemeen is om nog als een zeldzaamheid behandeld te worden, worden de aantallen voor de periode 1990-2010 stabiel bevonden, met gemiddeld 91 vogels per jaar (White & Kehoe 2014b).

Witkopstaartmees *Aegithalos caudatus caudatus* (-,-,4)

- 26 november – 21 december, Wijvenheide, Zonhoven (L), 1 ex. (verslag R. Hendrix)
 29 december, Schulensbroek, Herk-de-Stad (L), 2 ex. (verslag K. Thonissen)
 29 december, Tienen (VB), 1 ex. (verslag R. Polfliet)
 Na de enorme invasie in de winter 2010-2011 (Faveyts & Mertens 2011 en Faveyts *et al.* 2012) werden in het najaar van 2012 opnieuw een handvol waarnemingen gedaan. Mogelijk zijn dit exemplaren die in de nasleep van de invasie, die zich op een ruime Europese schaal afspeelde (Van Bemmelen *et al.* 2012), in West-Europa zijn achtergebleven.

Kleine Klapekster *Lanius minor* (1,10,1)

- (12) 11 mei, Turnhouts Vennengebied, Turnhout (A), 1 ex. (verslag BAHC)
 Het eerste geval voor de provincie Antwerpen.

Roodkopklauwier *Lanius senator* (-,158,3)

- (159) 17 mei, Bazel (O), 1 2kj (verslag B. De Schutter)
 (160) 10 juni, Vissenaken Plateau, Tienen (VB), 1 ad. (verslag P. Collaerts)
 (161) 16 augustus, Feschaux (N), 1 ad. (verslag D. Françoise)

Bonte Kraai *Corvus corone cornix* (-,3,1)

- 26 februari, Nijlen (A), 1 2kj+ (verslag BAHC)
 Het tweede jaar dat de Bonte Kraai in de BAHC-rapporten verschijnt. Amper één aanvaard geval: exemplarisch voor de huidige zeldzaamheid van deze voorheen algemene wintergast.

Roze Spreeuw *Pastor roseus*. 20 juni 2012. Doelpolder-Noord, Doel (O). (Foto Wim Deloddere)

Roze Spreeuw *Pastor roseus* (0,16,1)

(17) Doelpolder-Noord, Doel (O), 1 ad. zo. (verslag B. Deduytsche)
 We moeten al tot 2009 teruggaan voor het vorige aanvaarde geval van Roze Spreeuw. Het totaal voor ons land bedraagt amper 16 gevallen (17 exemplaren). Die zeldzaamheid staat in schril contrast tot het voorkomen in onze buurlanden. In de eerste decade van de 21ste eeuw bedroeg het jaargemiddelde in Groot-Brittannië maar liefst 56 exemplaren, met een maximum van maar liefst 195 vogels in 2002! In de periode 1958-2010 werden in totaal 937 exemplaren vastgesteld. De soort neemt toe in Groot-Brittannië (White & Kehoe 2014b). Ook in Nederland is Roze Spreeuw eerder een schaarse doortrekker dan een zeldzaamheid. De soort is er al sinds 2003 geen beoordeelsoort meer. In het laatste jaar dat dit wel nog het geval was (2002, een influxjaar in heel West-Europa) werden 36 exemplaren genoteerd; dat is ruim het dubbele van het volledige Belgische totaal! De zuidelijkere ligging van België kan daarvan niet de oorzaak zijn: ook in Frankrijk is de soort een jaarlijkse gast, tot helemaal in het zuiden. In het beste jaar, alweer 2002, werden bij de zuiderburen 119 exemplaren opgetekend (Dubois *et al.* 2008). Ter vergelijking: in 2002 moesten we het in België stellen met amper één geval (twee vogels).

Roodmus *Carpodacus erythrinus* (0,48,8)

(49) 18 mei, Zandhoven (A), 1 3kj+ m. (verslag R. Vermylen)
 (50) 20 mei, Grobbendonk (A), 1 ex. (verslag P. Tibax)
 (51-52) 24 mei – 1 augustus, Zwinbosjes, Knokke (W), 1 ad. m. + 1 vr.
 (53) 31 mei, Dilsen-Stokkem (L), 1 2kj+ (verslag BAHC)
 (54) 10 juni, Bourgoyen, Gent (O), 1 2kj m. (verslag L. Teugels)
 (55) 29 juni, Nijlen (A), 1 ex. (verslag BAHC)
 (56) 1 – 4 december, Berendrecht (A), 1 1kj ringvangst (verslag G. Goris)
 Met acht vogels (zeven gevallen) een evenaring van het record uit 2011. De waarneming in het Zwin betrof net als in 2011 een broedverdacht paar. Op 7 juli 2012 werd het mannetje hevig alarmerend waargenomen terwijl het vrouwtje zich vlakbij bevond. Hoewel dit sterke aanwijzingen zijn voor een nest, kwam er geen zekerheid over de aanwezigheid van een nest of jongen. Uit onderzoek van de zang blijkt dat het mannetje van het Zwin-paar hetzelfde exemplaar was als in 2011. Ook in 2013 was dat exemplaar trouwens op post, daarover meer in het volgende rapport. De decemberwaarneming is opmerkelijk: het gaat pas om het tweede Belgische geval voor die maand. De eerste was eveneens een ringvangst, op 12 december 1970 in Duinbergen (W). Er is nog een derde wintergeval: 27 februari 1977, Hoeilaart (VB). Het gegeven van Berendrecht is nog om een andere reden opmerkelijk: de vogel was op 20 oktober 2012 al geringd in Orfordness, Suffolk, Groot-Brittannië), 207 km WNW van Berendrecht. Het BAHC was bedacht op een eventuele ontsnapte Mexicaanse Roodmus *Haemorrhous mexicanus*, maar er bleek geen reden te zijn om aan de determinatie als Roodmus te twijfelen.

Grijze Gors *Emberiza cia* (1,19,3)

(21) 4 maart, Sibret (Lx), 1 m. (verslag CH)
 (22) 12 maart, Heuseux, Blégny (Lg), 1 m. ringvangst 12361462 (verslag R. Thomas)
 (23) 17 november, Wibrin (Lx), 1 2kj m. ringvangst (verslag H. Defourny)
 Grijze Gors is wellicht één van de meest enigmatische zeldzaamheden voor veel Belgische vogelkijkers, zeker in Vlaanderen. Op het eerste geval na (Wezembeek-Oppem (VB), 18 juli 1946 – een opmerkelijke datum overigens) komen alle gevallen uit de drie oostelijke provincies, een vrij uniek gegeven voor een zeldzame soort. Koploper is de provincie Luik (tien gevallen). Maart is duidelijk de beste maand (11 gevallen), gevolgd door april (vijf gevallen). Drie gevallen op één jaar is de evenaring van een record dat al dateert van 1975. Jaren met meerdere gevallen zijn niet zo zeldzaam in België, ondanks het relatief geringe aantal gevallen. Dat doet vermoeden dat deze soort in het oosten van het land niet zo zeldzaam is als vermoed. De afstand tot de dichtstbijgelegen broedgebieden in Duitsland is klein.

Bosgors *Emberiza rustica* (3,12,0)

(15) 20 september 2008, Voorhaven-Westdam, Zeebrugge (W) (verslag M. Demeulemeester)
 Een nog niet aanvaard geval uit 2008 is eindelijk de boeken in gegaan als aanvaard. Het was de eerste vogel sinds 2003 en sindsdien is er geen enkele meer gevolgd. Met zes gevallen in de jaren '90 van de 20ste eeuw was Bosgors op weg een regelmatige zeldzaamheid te worden, maar ook in de rest van Europa is de soort inmiddels veel zeldzamer geworden. In Groot-Brittannië werd de soort eind vorige eeuw zo frequent gezien dat ze in 2005 van de lijst van beoordeelsoorten werd gehaald. Inmiddels is de afname ook daar zo sterk dat de soort eigenlijk weer als zeldzaamheid kan worden beschouwd (White & Kehoe 2014). Dit reflecteert de sterke afname in de broedgebieden. De Noorse populatie daalde met 95% en telt nog amper 50 paar (webreferentie 15), de Zweedse populatie nam de voorbije 30 jaar met >50% af (Ottosson *et al.* 2013) en ook de Finse populatie doet het slecht (webreferentie 16).

Dwerggors *Emberiza pusilla* (6,53,1)

(60) 20 september, Houthulst (W), 1 1kj m. ringvangst (verslag M. Demeulemeester)

2. Categorie D / Category D records

Witkopeend *Oxyura leucocephala*

12 april – 6 juni, Bloklersdijk (A) / Groot Rietveld, Melsele (O) / Molsbroek, Lokeren (O), 3 ex., w.o. 1 ad. m. en 1 2kj+ (verslag BAHC)
 Overeenkomstig de redenen gepubliceerd in het vorige rapport (Faveyts *et al.* 2013) heeft het BAHC beslist om de recente gevallen (ook uit 2010) van langdurig pleisterende Witkopeenden in het Beneden-Schelde-gebied en omgeving tot nader order op de D-lijst te plaatsen.

3. Categorie E / Category E records

Dwerggans *Anser erythropus*

31 maart – 2 april, De Blankaart, Woumen (W), 1 ex. (verslag P. Claes)

Sneeuwganzen *Anser caerulescens*

14 januari en 15 juni, Lac de l'Eau d'Heure, Silenrioux (N), 1 ex. witte vorm (verslag CH)

Roodhalsgans *Branta ruficollis*

5-7 juli, Plate Taille, Cerfontaine (H), 1 ex. (verslag CH)
 15 september, Bazel (O), 1 ex. (verslag B. De Schutter)
 23 - 25 september, Marais d'Harchies, Harchies (H), 1 ex. (verslag CH)
 10-16 december, Freux (Lx), 1 ex. (verslag CH)

Zwarte Ibis *Plegadis falcinellus*

2 juni, leper (W), 1 ex. met kweekring (verslag BAHC)
 15 december, Oudenburg (W), 1 ex. met gele kweekring (verslag BAHC)
 Zwarte Ibis is de laatste jaren aan een sterke opmars bezig in Noordwest-Europa en ook in België neemt de soort opvallend toe. Deze gevallen, van uit gevangenschap ontsnapte exemplaren voorzien van een kweekring, maken duidelijk dat er toch ook nog wat kaf tussen het koren zit. Hieruit blijkt dat Zwarte Ibissen best nog altijd worden gecheckt op eventuele verdachte pootringen en goed worden gedocumenteerd. Ook een ontsnapte Puna-ibis *Plegadis ridgwayi* blijft een potentieel risico op verwarring.

Lammergier *Gypaetus barbatus*

14 juni 2011, Spletkreek, Boekhoute (O), 1 2kj (verslag BAHC) – *rechtzetting*: in Faveyts *et al.* (2013) verkeerdelijk op de C-lijst geplaatst.
 23 – 24 mei, Bree en Zonhoven (L), 1 2kj (verslag BAHC)
 De derde Belgische Lammergier voor de E-categorie volgt een jaar na het tweede geval op 14 juni 2011 te Boekhoute (O). Het eerste geval dateert van 9 mei 1998 te Annevoie/Rivière (N). In het vorige BAHC-rapport (Faveyts *et al.* 2013) werd het geval uit 2011 verkeerdelijk op de C-lijst geplaatst, maar volgens de AERC-regels horen gevallen van uit gevangenschap afkomstige en in het wild geïntroduceerde vogels thuis op de E-lijst. In 2012 ging het opnieuw om een jonge vogel die in gevangenschap was geboren en vervolgens vrijgelaten in het kader van het herintroductieproject van Lammergier in de Alpen. De vogel, genaamd Jakob, was op 21 juni 2011 vrijgelaten in de Hohe Tauern in Oostenrijk. Het gegeven van Bree betreft een veldwaarneming; dat van Zonhoven werd vastgesteld via Jakob's satellietzender. Deze Lammergier werd ook in Nederland waargenomen. Jakob keerde na zijn reis terug naar de Alpen, en was ten minste in april 2014 nog steeds in leven (de zender is hij inmiddels kwijt) (webreferentie 17). Sinds 1997 werden in diverse Europese landen (onvolwassen) Lammergieren waargenomen, zelfs tot in Noorwegen. Bij een flink deel daarvan ging het met zekerheid om vogels afkomstig van het herintroductieproject in de Alpen. In een aantal gevallen bestaat daar geen zekerheid over. Van een geval in juni 2002 in Nederland werd vermoed dat het om een wilde en dus niet geïntroduceerde vogel zou gaan, maar de Nederlandse zeldzaamhedencommissie heeft de vogel niet als dusdanig aanvaard (Van Ouwkerk *et al.* 2005).

Giervalk *Falco rusticolus*

7 april, Brecht (A), 1 ex. (verslag BAHC)
 Een van een rimpje voorziene vogel.

4. Niet-aanvaarde gevallen / *Rejected records*

Tenzij anders vermeld worden de beschrijvingen van de onderstaande gevallen als onvoldoende overtuigend beschouwd.

Roodhalsgans *Branta ruficollis*: 12 mei, Schulensbroek, Herk-de-Stad (L), 1 ex. **Blauwvleugeltaling *Anas discors***: 1 – 3 mei, Gentbrugse Meersen, Gentbrugge (O), 1 ex. **Zwarte Ibis *Plegadis falcinellus***: 4 november 2011, Nederename (O). **Zeearend *Haliaeetus albicilla*** 28 oktober, Glabbeek (VB); 28 oktober, Zottegem (O); 31 oktober, Brugge (W); 10 december, Herk-de-Stad (L); 26 december, Uitkerke (W). **Vale Gier *Gyps fulvus***: 2 juli, de Gavers, Harelbeke (W), 1 ex. **Steppekiekendief *Circus macrourus***: 7 mei, de Fonteintjes, Zeebrugge (W), 1 ex. **Steppebuizerd *Buteo buteo vulpinus***: 5 februari, de Paddepoel, Tienen (VB), 1 ex. . Verzwakt gevonden en gestorven in vogelopvangcentrum. Een erg interessante vogel op basis van kleedkenmerken en afmeting (o.a. breedte middelste staartpenen). De vogel paste niet binnen de nominaat *buteo*, maar enkele kenmerken zaten niet helemaal goed voor een klassieke *vulpinus*. Dit moet een vogel uit de overgangszone zijn geweest, van vrij verre oostelijke origine. Eén van de betere kandidaten voor Steppebuizerd

in België sinds heel lange tijd! **Arendbuizerd *Buteo buteo***: 27 mei, Ghlin (H), 1 2kj. De foto toont een Buizerd *B. buteo*. **Bastaardarend *Aquila clanga***: 12 mei, Maria-Aalter (O), 1 ex. **Grote Trap *Otis tarda***: 26 december 2010, Heusden (O). Goed mogelijk dat dit de vogel was die een dag later werd gevonden in Lebbeke en daar vervolgens lang aanwezig bleef (Faveyts *et al.* 2012), maar de beschrijving was onvoldoende om met zekerheid de determinatie te bevestigen. **Kleine Burgemeester *Larus glaucooides***: 8 april, Bredene (W). **Bonte Kraai *Corvus corone cornix***: 19 november, Schulensbroek, Herk-de-Stad (L), 1 ex. **Atlasvink *Fringilla coelebs africana***: 30 november – 28 december, Gooik (VB), 1 m. **Roodmus *Carpodacus erythrinus***: 10 juni, Bredene (W), 1 ex. **Cirlgors *Emberiza cirlus***: 18 september, Eupen (Lg). **Bruinkeelortolaan *Emberiza caesia***: 10 mei, Puttenplas, Kieldrecht (O), 1 2kj vr.

Contact BAHC p/a Vandegehuchte Marnix, Willem de Zwijgerstraat 8, B-8020, Oostkamp

Tel. 050 827260 - GSM 0486 393756,

E-mail: marnix.vandegehuchte@telenet.be

Voor formulieren en algemene informatie: <http://www.bahc.be/>

Referenties / *References*

- Balmer D.E., S. Gillings, B.J. Caffrey, R.L. Swann, I.S. Downie & R.J. Fuller. 2013. *Bird Atlas 2007-11: the breeding and wintering Birds of Britain and Ireland*. BTO Books. Theford
- Bijlsma R.G. 2013. Trends en broedresultaten van roofvogels in Nederland in 2012. *De Takkeling*. 21(1): 5-48
- Bijlsma R.G. 2014. Trends en broedresultaten van roofvogels in Nederland in 2013. *De Takkeling*. 22(1): 4-54
- Birding World 2012. Western Palearctic News. *Birding World*. No 307: 275-279.
- BirdLife International. 2004. *Birds in Europe. Population estimates, trends and conservation status*. Cambridge, UK: BirdLife International. (BirdLife International Conservation Series No. 12)
- Boele A. & E. van Winden. 2013. Zwarte Ibissen in Nederland: merken we iets van de toename in Zuid-Europa? *Limosa*. 85: 171-178
- Conradt S. & E.B. Ebels. 2014. Gull-billed Terns in north-western Europe: breeding results, conservation and post-breeding movements. *Dutch Birding*. 36(3): 147-158
- Crochet P.-A., P.H. Barthel, H.-G. Bauer, A.B. van den Berg, E. Bezzel, J.M. Collinson, C. Dietzen, P.J. Dubois, J. Fromholtz, A.J. Helbig, F. Jiguet, E. Jirle, A.G. Knox, T. Krüger, P. Le Maréchal, A.J. van Loon, M. Päckert, D.T. Parkin, J.-M. Pons, L. Raty, C.S. Roselaar, G. Sangster, F.D. Steinheimer, L. Svensson, T. Tyrberg, S.C. Votier, P. Yésou. 2011. *AERC TAC's taxonomic recommendations: 2011 report*. Available online at <http://www.aerc.eu/tac.htm>
- Delany S. & D. Scott. 2006. *Waterbird Population Estimates. Fourth Edition*. Wetlands International. Wageningen.
- Deschepper C., G. Driessens & W. Faveyts. 2013. Dwerlgarend op visite in Mechelse Zennegat in juli 2012. *Natuur.oriolus*. 79(1): 21-23
- De Smet G., P. Adriaens, M. Vandegehuchte en de leden van het BAHC. 2004. Zeldzame niet-zangvogels in België in 1998-2003. *Natuur.oriolus*. 70(3): 101-119
- Deutsche Avifaunistische Kommission. 2013. *Seltene Vögel in Deutschland 2011/12*. Dachverband Deutscher Avifaunisten. Münster
- Dubois P.J., P. Le Maréchal, G. Olioso & P. Yésou. 2008. *Nouvel inventaire des oiseaux de France*. Delachaux et Niestlé, Paris
- Faveyts W., J. Elst en de leden van het BAHC. 2011. Zeldzame vogels in België in 2009. Zevenendertigste rapport van het Belgisch Avifaunistisch Homologatiecomité. *Natuur.oriolus*. 77(2): 48-59
- Faveyts W., J. Elst en de leden van het BAHC. 2012. Zeldzame vogels in België in 2010. Achtendertigste rapport van het Belgisch Avifaunistisch Homologatiecomité. *Natuur.oriolus*. 78(2): 41-54
- Faveyts W., J. Elst en de leden van het BAHC. 2013. Zeldzame vogels in België in 2011. Negenendertigste rapport van het Belgisch Avifaunistisch Homologatiecomité. *Natuur.oriolus*. 79(2): 44-57
- Forsman D. & D. Erterius. 2012. Pallid Harriers in northwest Europe and the identification of presumed Pallid Harrier x Hen Harrier hybrids. *Birding World*. 25(2): 68-75
- Fray R., M. Pennington, R. Riddington, E. Meek, P. Higson, A. Forsyth, A. Leitch, M. Scott, T. Marr, T. ap Rheinallt & S. Olofson. 2012. An unprecedented influx of Iceland Gulls in the northeastern Atlantic in January/February 2012. *British Birds*. 2012(5): 263-272
- Hagemeyer W.J.M. & M.J. Blair, 1997. *The EBCC Atlas of European Breeding Birds. Their distribution and abundance*. T&AD Poyser, London
- Holling M. and the Rare Breeding Birds Panel. 2013. Rare breeding birds in the United Kingdom in 2011. *British Birds*. 106(9): 496-554
- Hudson N. and the Rare Breeding Birds Committee. 2013. Report on rare birds in Great Britain in 2012. *British Birds*. 106(10): 570-641
- Koffijberg K. 2010. Op één na grootste influx Witbuikrotganzen in 2009/2010. *Sovon-Nieuws*. 23(1): 22-23

- Lawicki L., L. Khil & P.P. De Vries. 2012. Expansion of Pygmy Cormorant in central and western Europe and increase of breeding population in southern Europe. *Dutch Birding*. 34(5): 273-288
- Madsen J., G. Cracknell & T. Fox. 1999. *Goose Populations of the Western Palearctic*. Wetlands International Publication No. 48. National Environmental Research Institute. Denmark
- Ottosson U., R. Ottvall, J. Elmberg, M. Green, R. Gustafsson, F. Haas, N. Holmqvist, A. Lindström, L. Nilsson, M. Svensson, S. Svensson & M. Tjernberg. 2012. *Faglarna i Sverige – antal och förekomst*. SOF. Halmstad
- Ovaa A., D. Groenendijk, M. Haas, M. Berlijn & CDNA. 2013. Rare birds in the Netherlands in 2012. *Dutch Birding*. 35(6): 357-379
- Slack R. 2009. *Rare Birds. Where and When. An analysis of Status and Distribution in Britain and Ireland*. Russell Slack. Rare Bird Books, York
- Steffen B. & M. Gottschling. 2013. Influx of Iceland Gulls *Larus glaucooides* in Germany in Winter 2011/2012. *Seltene Vögel in Deutschland 2011/12*: 56-63
- Vansteelant W., W. Faveyts & J. Buckens. 2011. Opmerkelijke Ruigpootbuizerdinvasie in de winter 2010-2011: oorzaken in een historische en Europese context. *Natuur.oriolus*. 77(3): 87-98
- Van Bemmelen R.S.A., A.H.V. Eggenhuizen & W. Faveyts. 2012. Invasion of White-headed Long-tailed Tits in the Netherlands in 2010-11: progression, numbers and distribution. *Dutch Birding*. 34: 77-84
- Van den Berg A.B. & M. Haas. 2014. WP reports. *Dutch Birding*. 36(2): 130-140
- Van Ouwkerk R. J.W., L.J.R. Boon & E.B. Ebels. 2005. Lammergier van vermoedelijk wilde herkomst in Noord-Holland in juni 2002. *Dutch Birding*. 27(3): 195-201
- Van Winden E. 2012. Kleine Burgemeesters op drift. *Sovon-Nieuws*. 25(1): 10-11
- Verstraeten A., D. Karelse & A. Zwaenepoel. 2012. *Eendenkooien in Vlaanderen en Nederland en zeven andere Europese landen*.
- Wahl J., R. Dröschmeister, T. Langgemach & C. Sudfeldt. 2011. *Vögel in Deutschland – 2011*. DDA, Bfn, LAG VSW. Münster
- Wegst C. & M. Sommerfeld. 2013. Ein neuer Nachweis der Zwergtrappe *Tetrax tetrax* in Deutschland. *Seltene Vögel in Deutschland 2011/12*: 70-75
- White S. & C. Kehoe. 2014a. Report in scarce migrant Birds in Britain in 2008-10. Part I: non-passerines. *British Birds*. 107(3): 142-176
- White S. & C. Kehoe. 2014b. Report in scarce migrant Birds in Britain in 2008-10. Part II: passerines. *British Birds*. 107(5): 251-281

Webreferenties / Web references

1. <http://bna.birds.cornell.edu/bna/species/337/articles/systematics>
2. http://www.dutchavifauna.nl/species/amerikaanse_wintertaling
3. <http://www.dutchavifauna.nl/species/dwergaalscholver>
4. <http://www.dutchavifauna.nl/species/grield>
5. <http://www.dutchavifauna.nl/species/vorkstaartplevier>
6. http://www.dutchavifauna.nl/species/blonde_ruiter
7. <http://www.dutchavifauna.nl/species/terekruiter>
8. <http://atlas3.liintuutlas.fi/results/species/terek%20sandpiper>
9. http://www.standaard.be/cnt/dmf20120130_110
10. http://www.clanga.com/index.php/gallery/show_by_birdname/Ptaki%20rzadkie%20i%20nieliczne/mewa+delawarska
11. <http://www.mergus.be/uncategorized/2012/04/02/ringsnavelmeeuwen-te-roksem-2/>
12. <http://www.dutchavifauna.nl/species/ringsnavelmeeuw>
13. http://www.dutchavifauna.nl/species/sykes'_spotvogel
14. <http://atlas3.liintuutlas.fi/results/species/blyth%27s%20reed%20warbler>
15. <http://www.birdlife.no/naturforvaltning/nyheter/?id=915>
16. <http://atlas3.liintuutlas.fi/results/species/rustic%20bunting>
17. <http://www.hohetauern.at/de/startseite/100-online-service/bartgeier-online/bartgeier-jakob/271-bartgeier-jakob.html>

Samenvatting – Abstract – Résumé

Dit 40ste rapport van het BAHC en de CH behandelt in totaal 219 gevallen van zeldzame vogels in België, verdeeld over 71 (onder)soorten. De geregistreerde gevallen van Ruigpootbuizerd zijn daar niet bijgeteld. Het overgrote deel heeft betrekking op 2012; een minderheid van de gevallen slaat op voorgaande jaren. 186 gevallen worden aanvaard in categorie A, 1 in categorie D, 11 in categorie E en 21 gevallen worden afgewezen. Sykes' Spotvogel werd als nieuwe soort aan de Belgische lijst toegevoegd. Ook nieuw waren meteen twee gevallen van hybride Steppiekiekendief x Blauwe Kiekendief. Andere hoogtepunten waren het tweede geval voor Kumliens Meeuw, het derde geval voor Dwergaalscholver, recordaantallen voor Zeearend (21), Ruigpootbuizerd (min. 203 vogels voor de winter 2011-12; 27 vogels in het najaar van 2012), Dwergarend (5), Kleine Burgemeester (10), Krekelzanger (4) en Roodmus (8), hoge aantallen Witbuikrotganzen (23), Steppiekiekendieven (14), Poelruiters (7) en Papegaaiduikers (8) alsook de eerste Alpenheggenmus sinds 1996. Een Bruine Boszanger op 30 augustus was met veel voorsprong het vroegste geval ooit. Een Siberische Taling uit 1962 werd opgediept uit de literatuur en kon de boeken in als het tweede geval voor België. Enkele recente gevallen van Witkopenend worden veiligheidshalve in de D-categorie geplaatst. Voor de derde maal werd in België een jonge Lammergier afkomstig van het herintroductieproject in de Alpen vastgesteld (categorie E).

Rare birds in Belgium in 2012. Fortieth report of the Belgian Rarities Committee

This 40th report of the Flemish and Walloon Rarities Committees concerns in total 219 cases of rare birds in Belgium, divided into 71 (sub)species. The registered reports of Rough-legged Buzzard are not included in this total. The vast majority refer to 2012; a minority to previous years. 186 occurrences have been accepted into category A, 1 species in category D, 11 in category E and 21 cases have been rejected. Sykes's Warbler is accepted as a new species in the Belgian list. Also new are 2 cases of hybrid Pallid x Hen Harrier. Other highlights are the 2nd occurrence of Kumlien's Gull, the 3rd occurrence of Pygmy Cormorant, record numbers of White-tailed Eagle

(21), Rough-legged Buzzard (min. 203 birds in the winter 2011-12; 27 birds in the autumn of 2012), Booted Eagle (5), Iceland Gull (10), River Warbler (4), and Common Rosefinch (8), large numbers of Pale-bellied Brant Geese (23), Pallid Harriers (14), Marsh Sandpipers (7), and Atlantic Puffins (8) as well as the first Alpine Accentor since 1996. A Dusky Warbler on 30 August was by far the earliest occurrence ever. A Baikal Teal from 1962 was excavated from the literature and could be recorded as the second occurrence for Belgium. Some recent records of White-headed Duck have, for safety's sake, been placed in category D. For the third time in Belgium, a young Bearded Vulture was recorded from the re-introduction project in the Alps (category E).

Oiseaux rares en Belgique en 2012. 40ème rapport du Comité Belge d'Homologation

Ce 40e rapport du BAHC et du CH traite au total 219 cas d'oiseaux rares en Belgique, répartis sur 71 (sous)-espèces. Les cas enregistrés de Buse pattue n'y sont pas compris. La majeure partie concerne 2012; une minorité de cas concerne les années précédentes. 186 cas ont été acceptés en catégorie A, 1 en catégorie D, 11 en catégorie E et 21 cas ont été refusés. L'Hypolaïs rama a été ajoutée comme nouvelle espèce à la liste belge. Deux cas d'hybride Busard pâle x Busard Saint-Martin étaient également des nouveautés. D'autres points culminants étaient la deuxième mention de Goéland de Kumlien, la troisième mention de Cormoran pygmée, les mentions record de Pygargue à queue blanche (21), Buse pattue (au moins 203 individus pour l'hiver 2011-12; 27 individus à l'automne 2012), Aigle botté (5), Goéland à ailes blanches (10), Locustelle fluviatile (4) et Roselin cramoisi (8), de nombreux cas de Bernache cravant à ventre pâle (23), Busard pâle (14), Chevalier stagnatile (7) et Macareux moine (8) tout comme le premier Accenteur alpin depuis 1996. Un Pouillot brun, noté le 30 août, fut, avec beaucoup d'avance, le cas le plus précoce jamais enregistré. Une Sarcelle élégante de 1962 a été sortie de la littérature et a été classée comme le deuxième cas pour la Belgique. Quelques cas récents d'Erismature à tête blanche ont, pour toute sécurité, été classés en catégorie D. Pour la troisième fois en Belgique, un Gypaète barbu, originaire du projet de réintroduction dans les Alpes, a été aperçu (catégorie E).